

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 318/2018-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. októbra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosti [REDACTED], [REDACTED],

[REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených spoločnosťou URBÁNI & Partners s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Rastislav Urbáni, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 24/2018 z 27. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením

Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 24/2018 z 27. marca 2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 24/2018 z 27. marca 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 1 237,82 € (slovom tisícdvotridsaťsedem eur a osemdesiatdva centov) na účet advokátskej kancelárie URBÁNI & Partners s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Rastislav Urbáni, PhD., LL.M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 13. apríla 2018 doručené sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), doplnené podaniami doručenými 20. apríla 2018, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 24/2018 z 27. marca 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Po tom, čo ústavný súd rozhodol o spojení ústavných sťažností sťažovateľov na spoločné konanie (uzneseniami sp. zn. PLs. ÚS 10/2018 a sp. zn. PLs. ÚS 7/2018 z 25. apríla 2018 a sp. zn. II. ÚS 302/2018 zo 14. júna 2018), prijal uznesením sp. zn. II. ÚS 318/2018 z 20. júna 2018 vec na ďalšie konanie.

2. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu bolo na podklade sťažnosti prokurátora Okresnej prokuratúry Rimavská Sobota (ďalej aj „prokurátor“ alebo „okresný prokurátor“) zrušené uznesenie Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 Tp 1/2018 z 22. marca 2018, ktorým boli sťažovatelia prepustení z väzby na slobodu, pričom sám krajský súd rozhodol podľa § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) tak, že žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu z 13. marca 2018 zamietol a že väzbu sťažovateľov nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

3. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na to, že okresný súd sťažovateľov prepustil na slobodu po tom, čo konštatoval prieťahy v konaní spôsobené nepredložením žiadostí obvinených o prepustenie z väzby na slobodu z 19. januára 2018 sudcovi [išlo o 4 identické podania podané v mene každého obvineného samostatne; pozn. (ďalej len „podanie z 19. januára 2018“)]. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť okresný prokurátor. V písomných dôvodoch sťažnosti uviedol, že podanie z 19. januára 2018 nebolo žiadosťou o prepustenie na slobodu, ale išlo o sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, o ktorej mal rozhodnúť dozorujúci prokurátor. V konečnom dôsledku podľa prokurátora došlo k prepusteniu obvinených z väzby bez toho, aby na to boli naplnené dôvody, a ak by mal okresný súd uvažovať o prepustení obvinených na slobodu, mal zvážiť uloženie obmedzení, keďže u obvinených sú objektívne dané dôvody väzby. Krajský súd na podklade tejto sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie a zistil, že sťažnosť prokurátora bola dôvodná. Krajský súd bol toho názoru, že podanie z 19. januára 2018, označené ako *„sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa o vznesení obvinenia“*, nebolo možné ani podľa obsahu vyhodnotiť ako žiadosť o prepustenie z väzby. Poukázal na to, že *„na str. 8 tejto sťažnosti v štyroch riadkoch obyčajným písmom bez zvýraznenia a bez toho, aby bolo nejakým spôsobom, kde v iných prípadoch obhajoba zvýrazňovala nedostatky vyšetrovateľa, uviedol obhajca za obvinených, že podľa jeho názoru nie je presvedčený o naplnení materiálnych podmienok väzobného stihania obvinených, nakoľko zabezpečené dôkazy zo strany orgánov činných v trestnom konaní nepreukazujú, že sa obvinení mali skutočne dopustiť konania, ktoré je uvedené vo výrokovej časti napadnutého uznesenia a preto žiada*

v zmysle § 79 ods. 3 Tr. por. o ich prepustenie z väzby.“. Za záver, podľa ktorého nešlo o žiadosť o prepustenie z väzby, podľa krajského súdu svedčil „jednak obsah tejto sťažnosti, ako aj samotné podanie, kde z podania obhajcu jednoznačne vyplýva, že sa domáha zrušenia uznesenia vyšetrovateľa o vznesení obvinenia voči obvineným z 05. 01. 2018. Svedči pre tento záver aj samotný petit rozhodnutia obhajcu na str. 9, resp. 10 jeho podania v týchto sťažnostiach uvedený pod bodom V., kde je zvýraznenou kurzívou naznačené, že žiada, prokurátora, aby zrušil uznesenie vyšetrovateľa ako nezákonné podľa § 194 ods. 1 Tr. por. Krajský súd v tejto súvislosti musí konštatovať, že v prípade ak by prokurátor tejto sťažnosti obvineného cestou obhajcu vyhovel, tak je len dôsledkom vyhovenia tejto sťažnosti to, že musí v každom prípade obvineného prepustiť z väzby na slobodu. Nejedná sa teda o samostatnú žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, ale je to v podstate len následok toho, čo nasleduje v prípade, ak by prokurátor sťažnosti obvineného cestou svojho obhajcu vyhovel.“. Za daných okolností považoval krajský súd postup okresného súdu, ktorý predmetné podanie z 19. januára 2018 považoval za žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a neskoršie podanie obhajcu z 13. marca 2018 považoval za podnet na preskúmanie, či prokurátor predložil, resp. nepredložil spis s návrhom na rozhodovanie o väzbe v lehote, vyhodnotený ako nesprávny. Krajský súd tiež vyslovil názor, podľa ktorého ani samotné nerešpektovanie lehoty, prípadne rozhodovanie po zákonnej lehote, nemá za následok prepustenie obvineného z väzby na slobodu, ale znamená, že prípade konštatovania priet'ahov má obvinený nárok od štátu žiadať náhradu za nezákonné rozhodovanie v neprimeranej lehote. Podľa názoru krajského súdu bola žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podaná až 13. marca 2018, pričom v nej sťažovateľa neuviedli iné skutočnosti než tie, ktoré už uvádzali pri prvom konaní o vzatí do väzby, resp. v sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia, a preto ju krajský súd považoval za nedôvodnú.

4. Sťažovatelia toto rozhodnutie krajského súdu napadli ústavnými sťažnosťami, v ktorých vznášajú dve skupiny námietok. V prvej časti sťažností tvrdia, že krajský súd vydal napadnuté rozhodnutie bez toho, aby im (resp. ich obhajcovi) doručil písomné vyhotovenie sťažnosti prokurátora, čím porušil ich právo na obhajobu v zmysle čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. V druhej časti ústavných sťažností

tvrdia, že postupom, v ktorom krajský súd odmietol posúdiť ich podanie z 19. januára 2018 ako sťažnosti o prepustenie z väzby na slobodu, došlo k porušeniu ich základných práv a slobôd zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

5. Sťažovatelia uvádzajú, že podaním z 19. januára 2018 prostredníctvom obhajcu požadovali prepustenie z väzby, keďže zastávali názor, že u nich neboli naďalej splnené podmienky na ich väzobné stíhanie. Okresný súd uznesením z 22. marca 2018 rozhodol tak, že ich žiadostiam o prepustenie z väzby vyhovel a prepustil ich na slobodu. Proti predmetnému uzneseniu však dozorujúci prokurátor podal okamžite po jeho vyhlásení sťažnosť bez odôvodnenia s tým, že ju v čo najkratšej dobe písomne odôvodní. Dňa 26. marca 2018 doručil dozorujúci prokurátor do spisového materiálu písomné odôvodnenie zhlásenej sťažnosti, na základe ktorej krajský súd 27. marca 2018 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a sťažovateľov naďalej ponechal vo väzbe. Písomné vyhotovenie odôvodnenia sťažnosti prokurátora bolo však sťažovateľom doručené až 27. marca 2018, ich obhajcovi 28. marca 2018. Je teda zrejmé, že sťažovateľom nebola daná reálna možnosť vyjadriť sa k obsahu sťažnosti prokurátora ešte pred rozhodnutím krajského súdu, čím boli zásadným spôsobom porušené ich základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, čo v konečnom dôsledku robí ich väzobné stíhanie nezákonným.

6. Sťažovatelia poukazujú na judikatúru ústavného súdu (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 18/2013), podľa ktorej aj v súdnom konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musia byť poskytnuté určité základné procesné záruky vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako sú možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní. Osobe vo väzbe nemôže byť podľa sťažovateľov odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe. Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť má posúdiť druhý účastník konania. Uvedené sťažovatelia podporujú odkazom na rozhodnutia ústavného súdu

sp. zn. I. ÚS 230/03, sp. zn. IV. ÚS 186/09 alebo sp. zn. II. ÚS 18/2013. V tejto súvislosti sťažovatelia poukazujú tiež na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 425/2015 z 19. januára 2016, ktorý sa týkal analogického prípadu a v ktorom ústavný súd konštatoval, že postup, v ktorom krajský súd rozhodol ešte pred doručením podania prokuratúry obvinenému, bol flagrantným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

7. S ohľadom na uvedené nemožno v prípade sťažovateľov hovoriť o zákonomnom trvaní väzby, resp. zákonnosti väzby ako takej. Tento záver podporujú poukazom na nález sp. zn. II. ÚS 18/2013, v ktorom pre absenciu doručenia sťažnosti prokurátora obvinenému a jeho obhajcovi pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vyslovil ústavný súd porušenie základných práv a nad rámec podanej sťažnosti zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, *„hoci z časových súvislostí vedel, že všeobecný súd nemôže vrátiť prešlú lehotu na rozhodnutie o predĺžení väzby a musí obvineného z väzby prepustiť.“*. Sťažovatelia tiež poukazujú na judikatúru najvyššieho súdu (uznesenie sp. zn. 2 Tost 12/2014 zo 16. apríla 2014), podľa ktorej musí v rámci konvalidácie porušenia čl. 17 ústavy dôjsť k prepusteniu osoby z väzby, keďže za predpokladu porušenia základného práva už nemôže ísť o väzbu zákonnú. Záverom vyjadrujú presvedčenie, že ich väzobné stíhanie už nie je možné považovať za zákonné, pretože *„v prípade trvania väzby musia byť splnené štyri podmienky, musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie, musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku a napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní alebo súd vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, nakoľko podľa systematiky Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ide o porušenie článku 5 ods. 3, a to z hľadiska súdenia osoby pozbavenej slobody v primeranej lehote, k čomu však odo dňa 27.03.2018 u mňa nedochádza.“*.

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 20. apríla 2018 sťažovatelia ďalej uvádzajú, že základnou skutočnosťou, na základe ktorej krajský súd posúdil rozhodnutie okresného súdu ako nesprávne, bol fakt, že podanie z 19. januára 2018 nemožno považovať

za samostatnú žiadosť o prepustenie z väzby, keďže predmetná písomnosť mala iné označenie a svojím obsahom nezodpovedala obvyklým žiadostiam o prepustenie z väzby. Sťažovatelia v tejto súvislosti poukazujú na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 18/2016, z ktorého je možné odvodiť, že takýto postup nemožno považovať za správny. Ústavný súd v uvedenej veci konštatoval, že je vážnou chybou prokuratúry, resp. súdov neprihliadať na žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá sa vymyká obvyklej forme (v danom prípade malo ísť o vetu „*tak by som už chcel ísť na slobodu*“). Podanie z 19. januára 2018 nesporne vykazovalo všetky znaky žiadosti v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku, a to jednak uvedenie zákonných ustanovení a jednak aj uvedenie dôvodnosti podania žiadosti, t. j. nenaplnenie materiálnych podmienok väzby. Postupom, v ktorom krajský súd odmietol posúdiť toto podanie ako žiadosť o prepustenie na slobodu, došlo k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľov zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovatelia na podporu svojich tvrdení citujú tiež nález sp. zn. I. ÚS 18/2016, z ktorého vyplýva, že povinnosťou súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci bolo v záujme naplnenia, resp. zachovania práva sťažovateľov na obhajobu posudzovať podanie z 19. januára 2018 v ich prospech, teda aj ako žiadosť o prepustenie z väzby. Keďže sa tak nestalo, došlo k porušeniu ich základných práv, a preto nemôže ísť o väzbu zákonnú. Jedinou možnou konsekvenciou v danej veci je ich prepustenie z väzby.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu boli porušené ich základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a aby toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Sťažovatelia ďalej žiadajú, aby každému z nich krajský súd zaplatil finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu a tiež nahradil všetky trovy konania.

II.

10. Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predložil prijatú sťažnosť krajskému súdu na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona

o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prejednávanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

11. Predseda krajského súdu na výzvu ústavného súdu reagoval prípisom sp. zn. Spr 573/2018 z 13. júla 2018. Prílohou predmetného prípisu je vyjadrenie predsedu rozhodujúceho senátu k ústavnej sťažnosti z 12. júla 2018, ktorý k veci uviedol, že 23. marca 2018 bola krajskému súdu predložená vec sťažovateľov na konanie a rozhodnutie o sťažnosti okresného prokurátora. Dňa 26. marca 2018, t. j. v pondelok, okresný prokurátor predložil krajskému súdu dôvody sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Predseda senátu ihneď po doručení dôvodov sťažnosti pokynom kancelárie rozhodol, že je potrebné túto sťažnosť prefotiť a obratom doručiť všetkým štyrom obvineným do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] a ich obhajcovi. Na podklade pokynu kancelária ešte 26. marca 2018 doručila do väznice dôvody sťažnosti a podala na pošte podanie pre obhajcu. Skutočnosť, že väznica doručila dôvody sťažnosti všetkým štyrom obvineným až 27. marca 2018, už krajský súd ovplyvniť nemohol a taktiež nemohol ovplyvniť skutočnosť, že obhajca obvinených si vyzdvihol dôvody sťažnosti až 28. marca 2018.

12. Predseda senátu ďalej uvádza, že v zmysle rozvrhu práce na rok 2018 má dotknutý senát určený pojednávací deň na utorok. V zmysle § 192 ods. 3 Trestného poriadku o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, resp. o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby rozhoduje odvolací súd na neverejnom zasadnutí do 5 pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. Z uvedeného dôvodu preto predseda senátu ihneď 26. marca 2018 určil, že o sťažnosti okresného prokurátora bude krajský súd konať 27. marca 2018, t. j. v utorok, teda v deň, ktorý má určený ako pojednávací. Krajský súd podľa predsedu senátu za týchto okolností nenesie na skutočnosti, že sa sťažovatelia k sťažnosti prokurátora nevyjadrili, žiadnu vinu, a preto nesúhlasí s dôvodmi ústavnej sťažnosti v tom, že im nebola daná reálna možnosť vyjadriť sa k obsahu sťažnosti.

13. K námietkam sťažovateľov týkajúcim sa nerozhodnutia o ich podaní z 19. januára 2018 (ktoré bolo podľa ich názoru žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu) predseda

senátu krajského súdu uvádza, že sa nimi dostatočným spôsobom vysporiadal odvolací súd v napadnutom uznesení, a to na č. 1. 4 – 5. Tak, ako je to v tomto uznesení konštatované, 19. januára 2018 všetci štyria obvinení po tom, čo v predchádzajúci deň vzali sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby späť, podali sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, v ktorej na desiatich stranách podrobne rozpísali, prečo nesúhlasia s uznesením o vznesení obvinenia obvineným a prečo sa domáhajú toho, aby prokurátor toto uznesenie o vznesení obvinenia zrušil. Je pravdou, že na s. 9 tejto sťažnosti v jednom odseku uviedli, že sa domáhajú toho, aby boli z väzby prepustení na slobodu. Podľa formy a aj podľa obsahu tejto sťažnosti ju však krajský súd nevyhodnotil ako samostatnú žiadosť obvinených o prepustenie z väzby na slobodu, ale tak, ako je to aj v citovanom uznesení konštatované, teda vyhodnotil, že je potrebné, aby okresný prokurátor zrušil uznesenie o vznesení obvinenia a samotné prepustenie obvinených z väzby na slobodu je len dôsledok toho, že uznesenie o vznesení obvinenia bude zrušené, a z toho teda logicky vyplýva, že v dôsledku takéhoto postupu okresného prokurátora je potom potrebné obvinených z väzby na slobodu prepustiť. Krajský súd, a to nielen predseda senátu, ale celý senát, preto konštatoval, že postup okresného súdu, ktorý vyhodnotil podanie obvinených z 19. januára 2018 ako žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej dva mesiace nebolo rozhodnuté, nie je správny a keďže konštatoval, že dôvody väzby u obvinených naďalej trvajú a vo veci sa vykonáva priebežne dokazovanie, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vo veci rozhodol sám.

14. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uvádza, že sa so stanoviskom predsedu senátu, ktorý vo veci rozhodoval, nestotožňuje a navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť. Krajský súd síce doručil písomné vyhotovenie sťažnosti prokurátora, avšak sťažovatelia sa nemohli reálne s obsahom sťažnosti oboznámiť a vyjadriť sa k nemu, prípadne uplatniť svoje námietky do rozhodnutia odvolacieho súdu. Predseda krajského súdu je toho názoru, že procesná lehota na rozhodnutie nemôže byť na ujmu práva na spravodlivý proces. K druhej námietke týkajúcej sa žiadosti o prepustenie z väzby sa predseda krajského súdu nemôže vecne vyjadriť, pretože toto podanie nemá k dispozícii.

15. V závere svojho prípisu predseda krajského súdu uviedol, že námietky sťažovateľov považuje za opodstatnené a navrhol ústavnému súdu, aby sťažnosti vyhovel. Zároveň oznámil, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

16. Právny zástupca sťažovateľov prípisom doručeným 26. júla 2018 ústavnému súdu oznámil, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s vyjadrením predsedu krajského súdu. Naopak, nesúhlasí so stanoviskom predsedu senátu krajského súdu, keďže podľa jeho názoru nie je právne relevantné, kedy v danej veci konajúci krajský súd odoslal dôvody sťažnosti, ale relevantné je nesporne to, či po tom, čo boli tieto dôvody doručené, mali sťažovatelia reálnu možnosť sa k ich obsahu vyjadriť ešte pred vydaním rozhodnutia krajského súdu. Navyše tvrdenia predsedu krajského súdu, podľa ktorých si ako právny zástupca vyzdvihol sťažnostné dôvody až 28. marca 2018, považuje za účelové, pretože samotný krajský súd pre ich doručovanie využil poštovú prepravu (26. marca 2018) a rýchlosť takéhoto doručenia nemohol právny zástupca nijako ovplyvniť. K časti týkajúcej sa námietky posúdenia podania sťažovateľov z 19. januára 2018 ako žiadosti o prepustenie z väzby uvádza, že už aj samotný ústavný súd neraz konštatoval, že každé podanie je potrebné posudzovať podľa skutočností v ňom uvedených bez ohľadu na jeho označenie. V zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde právny zástupca sťažovateľov súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

17. Vzhľadom na to, že účastníci konania netrvali na ústnom prerokovaní veci, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovatelia uplatňujú vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktoré považujú za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, dve námietky, a síce že 1) krajský súd rozhodol na podklade sťažnosti okresného prokurátora bez toho, aby sťažovateľom umožnil sa k tejto sťažnosti vyjadriť, čím porušil ich právo na kontradiktórnosť konania v zmysle čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a že 2) krajský súd nepostupoval správne, keď podanie z 19. januára 2018 nevyhodnotil podľa jeho obsahu ako žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, čím porušil právo sťažovateľov na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

20. Podľa judikatúry ústavného súdu je v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (ktoré je v širšom zmysle proklamované v čl. 17 ods. 1 ústavy) obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (čomu zodpovedá právo zaručené čl. 5 ods. 4 dohovoru), ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania [čomu zodpovedá právo zaručené čl. 5 ods. 3 dohovoru (obdobne III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03 a III. ÚS 199/05)].

21. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu, na ktorú v ústavnej sťažnosti poukazujú aj sťažovatelia (napr. nálezy sp. zn. II. ÚS 18/2013, I. ÚS 425/2015), ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok vo veci Trzaska proti Poľsku č. 25792/94 z 11. 7. 2000, bod 74 alebo vo veci Knebl proti Českej republike č. 20157/05 z 28. 10. 2010, bod 81) ďalej vyplýva, že v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy musia byť poskytnuté určité základné procesné záruky, i keď nemusia byť nutne rovnaké (t. j. tak široké), ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam prokurátora o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania).

22. Procesný postup súdu musí tiež zabezpečiť, aby bola obvinenému, resp. obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp rovnosti zbraní). Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu rovnosti zbraní predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (III. ÚS 198/05, II. ÚS 18/2013, I. ÚS 425/2015).

23. V posudzovanom prípade je nesporné, že dôvody sťažnosti prokurátora neboli sťažovateľom, resp. ich obhajcovi doručené pred vydaním uznesenia krajského súdu z 27. marca 2018, a preto sa sťažovatelia nemohli k týmto dôvodom vyjadriť a ovplyvniť tak rozhodnutie krajského súdu o ich ponechaní vo väzbe. Tým boli zároveň postavení do nevýhodnejšej pozície v porovnaní s prokuratúrou, ktorá na rozdiel od nich mala možnosť rozhodnutie súdu ovplyvniť. K stanovisku predsedu senátu krajského súdu (s ktorým nesúhlasil ani predseda krajského súdu), podľa ktorého bola sťažnosť prokurátora včas expedovaná zo súdu, pričom dátum doručenia už krajský súd nemohol nijako ovplyvniť, ústavný súd uvádza, že povinnosťou krajského súdu bolo tiež presvedčiť sa, či bola zásielka aj reálne doručená a obvinený, resp. jeho obhajca mal aj adekvátny

časový priestor na vyjadrenie k nej (pričom je samozrejme potrebné zohľadňovať krátke lehoty na vydanie príslušného rozhodnutia, čomu bude zodpovedať aj lehota na prípadné vyjadrenie). Vydanie rozhodnutia bez toho, aby bolo obvineným umožnené sa k podaniu prokurátora vyjadriť, nemôže byť ospravedlnené ani skutočnosťou, že dotknutý senát mal podľa rozvrhu práce ako pojednávací deň nariadený utorok (ktorý pripadal na 27. marca 2018), pretože technicko-organizačné aspekty (ktoré sú navyše ľahko riešiteľné napr. využitím inej miestnosti) nemôžu byť dôvodom na porušovanie práva obvinených na kontradiktórnosť konania, resp. na rovné postavenie pred súdom.

24. Ústavný súd preto dospel k záveru, že vydaním napadnutého rozhodnutia bez predošlého doručenia sťažnosti prokurátora obvineným, resp. ich obhajcovi došlo k porušeniu ich práva na kontradiktórnosť konania a na rovnosť zbraní vyplývajúceho z čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súd na ďalšie konanie (bod 1 a 2 výrokovej časti nálezu).

25. Ústavný súd sa následne zaoberal otázkou, akým spôsobom je na mieste odčiniť porušenie označených práv. V prvom rade považoval za nutné vyjadriť sa k tvrdeniu sťažovateľov, že v prípade zistenia porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v súvislosti s väzobným stíhaním osoby „*musí v rámci konvalidácie tohto porušenia dôjsť k prepusteniu danej osoby z väzby, nakoľko sa za predpokladu porušenia uvedených práv nemôže jednať o väzbu zákonnú*“. Sťažovatelia sa v tejto súvislosti odvolávajú na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 12/2014 zo 16. apríla 2014, podľa ktorého «*ochrana spoločnosti sa zabezpečuje len spôsobom ustanoveným zákonom. Nedodržanie zákonného postupu štátnymi orgánmi vyvoláva v spoločenskej ochrane medzeru, ktorá vyznieva v prospech obžalovaného v podobe sankcie ustanovenej v § 79 ods. 1 Tr. por., ktorá je dôsledkom nesprávnym postupom vyvolaného pominutia „ďalších dôvodov“ trvania väzby.*». Najvyšší súd sa v tomto rozhodnutí vyjadril v tom zmysle, že nedodržanie zákonného postupu spočívajúceho vo vydaní väzobného rozhodnutia v primeranej lehote by malo mať za následok prepustenie obvinených na slobodu, pretože porušením čl. 17 ods. 2 ústavy „*odpadol dôvod na ďalšie trvanie väzby*“ (s. 8 citovaného rozhodnutia). Z toho sťažovatelia odvodzujú, že aj iné porušenie procesných ustanovení (v tomto prípade nedoručenie sťažnosti prokurátora k vyjadreniu) musí mať za následok prepustenie z väzby.

26. Názor, podľa ktorého porušenie zákonného postupu (či už nedoručenie sťažnosti prokurátora k vyjadreniu alebo prietahy v rozhodovaní o väzbe) orgánmi činnými v trestnom konaní musí mať za následok prepustenie obvinených z väzby, je však v rozpore s ustálenou judikatúrou ústavného súdu týkajúcou sa následkov vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (porovnaj napr. nález sp. zn. II. ÚS 80/2015, II. ÚS 277/2015 alebo sp. zn. II. ÚS 567/2017). Uvedený názor nemá oporu ani v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 5 ods. 4 dohovoru.

27. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí (na ktoré sa pravdepodobne odvoláva aj okresný súd v rozhodnutí, ktorým prepustil sťažovateľov na slobodu a ktoré bolo zrušené krajským súdom) vytvára ničím neopodstatnenú analógiu medzi dôsledkami neprimerane dlhého konania v trestnej veci samej (rýchlosť rozhodovania vo veci samej vo vzťahu k väzbe je pokrytá čl. 5 ods. 3 dohovoru) a rozhodovania vo väzobnom konaní (rýchlosť rozhodovania o väzbe je pokrytá čl. 5 ods. 4 dohovoru). Na rozdiel od čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4 dohovoru nestanovuje ako dôsledok neprimeranej dĺžky rozhodovania (a už vôbec nie v prípade iných procesných pochybení) prepustenie z väzby na slobodu. Nesprávny procesný postup orgánov činných v trestnom konaní pri rozhodovaní o väzbe nemôže sám osebe vyvolať „pominutie dôvodu na ďalšie trvanie väzby“ v zmysle § 79 ods. 1 Trestného poriadku, a teda zakladať dôvod na prepustenie z väzby, ako v citovanom rozhodnutí (na s. 8) mylne konštatuje najvyšší súd a s odvolaním na neho tvrdia aj sťažovatelia v ústavnej sťažnosti. Existencia, resp. ďalšie pretrvávajúce väzobných dôvodov je otázkou vecného prieskumu; skutočnosť, že obvineným nie je doručená sťažnosť prokurátora, nijako nevypovedá o tom, či v danom prípade existuje/d'alej pretrvávajú obava z úteku, ovplyvňovania svedkov, resp. pokračovania v páchaní trestnej činnosti. Uvedené jednoznačne vyplýva aj z nález sp. zn. I. ÚS 100/2004, v ktorom ústavný súd konštatoval: „[h]oci ústavný súd vyslovil porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru tým, že sťažovateľovi nebolo doručené stanovisko krajskej prokuratúry k jeho žiadosti o prepustenie z väzby... nevidel dôvod na zrušenie uznesenia. Porušenie práva sťažovateľa na doručenie stanoviska krajskej prokuratúry v konečnom dôsledku nemalo vplyv na vecnú správnosť uznesenia krajského súdu.“ Je celkom zjavné, že ústavný súd rozlišuje medzi vecnými dôvodmi trvania väzby (teda zákonnosťou väzby) a procesným postupom orgánov

pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby, pričom tieto sa navzájom neovplyvňujú. Tým menej z predmetného nálezu vyplýva záver, že porušenie procesných ustanovení (vrátane požiadavky na rozhodnutie vo väzobnom konaní v primeranej lehote) pri rozhodovaní o väzbe by malo mať za následok prepustenie z väzby na slobodu (podobne pozri nálezy sp. zn. II. ÚS 80/2015, II. ÚS 277/2015 alebo sp. zn. II. ÚS 567/2017).

28. Už uvedené nemení nič na tom, že orgány činné v trestnom konaní sú povinné dodržiavať pri rozhodovaní o väzbe všetky procesné predpisy a pristupovať k rozhodovaniu s čo najväčším urýchlením. Pri porušení práv obvineného má tento právo na nápravu porušenia, a to v závislosti od jeho závažnosti. Pri kompenzácii porušenia procesných práv obvineného do úvahy prichádza okrem konštatovania porušenia základného práva predovšetkým náprava v podobe umožnenia výkonu procesného práva, o ktoré bol obvinený ukrátený, prípadne finančná kompenzácia tam, kde odstránenie pochybenia nie je možné (typicky pri neprimeranej dĺžke rozhodovania). V posudzovanom prípade ústavný súd dospel k záveru, že primeranou kompenzáciou porušenia práva obvinených vyjadriť sa k sťažnosti prokurátora bude konštatovanie porušenia práv sťažovateľov zaručených čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu a vrátenie veci na nové rozhodnutie o zákonnosti väzby. Takýmto spôsobom bude reparované porušenie práva sťažovateľov na kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní. Pri novom prerokovaní bude krajský súd povinný poskytnúť sťažovateľom priestor na vyjadrenie a vysporiadať sa s ich argumentáciou (§ 362b ods. 1 Trestného poriadku). Ústavný súd preto nevyhovel (bod 4 výrokovej časti nálezu) návrhu sťažovateľov na priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 5 000 € každému z nich (podobne pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Osváth proti Maďarsku č. 20723/02 z 5. 7. 2005, bod 22 alebo vo veci Michalák proti Slovensku č. 30157/03 z 8. 2. 2011, bod 163).

29. Z dôvodu vrátenia veci krajskému súdu ústavný súd nepristúpil k vecnému posúdeniu, teda k posúdeniu druhej sťažovateľmi nastolenej otázky, a síce či krajský súd postupoval správne, keď podanie z 19. januára 2018 nevyhodnotil podľa jeho obsahu ako žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, pretože to bude úlohou krajského súdu v novom konaní po tom, čo sa k veci vyjadria obvinení.

30. Pokiaľ ide o tvrdené porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, uvedené ustanovenie zaručuje jednak právo na urýchlený prieskum zbavenia osobnej slobody a jednak právo byť súdený v primeranej dobe alebo byť prepustený počas konania. Prvá časť ustanovenia je aplikovateľná na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“ (prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby), teda nie na prípad sťažovateľov, u ktorých išlo o následnú previerku dôvodnosti ďalšieho trvania väzby na základe žiadosti o prepustenie z väzby (analogicky napr. III. ÚS 594/2014, III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09). Druhá časť ustanovenia potom zaručuje právo na primeranú dĺžku väzby ako takej. K porušeniu uvedeného ustanovenia môže dôjsť vtedy, keď bude prekročená maximálna povolená dĺžka väzby stanovená vnútroštátnym právom, alebo vtedy, ak väzba presiahne dobu, po ktorú je skutočne nevyhnutná pre dosiahnutie účelu trestného konania. V posudzovanej veci sťažovatelia neuvádzajú vôbec žiadnu argumentáciu, ktorou by odôvodňovali porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru. Predostretá argumentácia týkajúca sa nedoručenia dôvodov sťažnosti prokurátora nemá s citovaným ustanovením žiadnu súvislosť, preto ústavný súd v tejto časti sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel (bod 4 výrokovej časti nálezu).

31. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľom vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom.

32. Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal ústavný súd z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 v konaní pred ústavným súdom sa určí ako šestina z výpočtového základu

(t. j. zo sumy 921 €), čo predstavuje sumu 153,50 € a hodnota režijného paušálu predstavuje sumu 9,21 €. V zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, teda v prípade sťažovateľov na sumu 76,75 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia sťažovateľov a tiež podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu krajského súdu), čo celkovo predstavuje sumu 921 €. K tomu bolo potrebné pripočítať trikrát režijný paušál pre každého sťažovateľa, teda trikrát sumu 9,21 € pre štyroch sťažovateľov, čo je suma 110,52 €. Celková výška priznanej náhrady trov konania tak predstavuje sumu 1 031,52 €, čo vrátane DPH predstavuje sumu 1 237,82 €. Trovy konania v určenej sume je povinný zaplatiť sťažovateľom krajský súd na účet ich právneho zástupcu (bod 3 výrokovej časti nálezu).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2018